DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
6. Sınıf · Türkçe · 2. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Bir Kelime Seyyahı: Metnin Konusu, Boy Damgaları ve Paragraf Yazma

T.D.6.1. Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme · T.D.6.2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme · T.D.6.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme · T.O.6.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme · T.O.6.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme · T.K.6.22. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme · T.Y.6.1. Yazma sürecini yönetebilme · T.Y.6.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme

HATIRLAYALIM

- Metnin konusu "Metin en çok neyi anlatıyor?" sorusunun cevabıdır; "Bir Kelime Seyyahı"nın konusu Mahmut'un kelime merakıdır, dedesiyle bağı ve tepük oyunu ayrıntıdır.
- Bakakalmak, tutku, sevgi (muhabbet), mükemmel ve medrese sözcükleri bağlamdan tahmin edilip TDK Sözlük'ten doğrulanır; "göz göze gelmek" deyim, "koşa koşa" ikilemedir.
- Kaşgarlı Mahmut'un sözlüğündeki Türk boyu damgalarında Kayı ve Bayundur harfe, İğdir şimşeğe, Çavuldur iki dağa benzer; Bayat'ta üçgen, Eymür'de dörtgen, Ala Yuntlu'da üç paralel çizgi vardır.
- İzlemeden önce başlık ve görsellerden tahmin yapılır, izlerken not alınır. Paragraf yazarken konu, hedef kitle ve ortam seçilir; başlatma, sürdürme ve sonlandırma ifadeleri kullanılır.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada "Bir Kelime Seyyahı" metninin konusu üst kutuda, konuyu destekleyen ayrıntılar alt kutularda verilmiştir. K ve L kutularına sırasıyla hangisi gelmelidir?

(A) K: Dedesiyle bağı — L: Kelime merakı
(B) K: Kelime merakı — L: Ailesi ve medrese eğitimi
(C) K: Tepük kuralları — L: Kelime merakı
(D) K: Karahanlı sanatı — L: Orhon Yazıtları

2 EŞLEŞTİRME

Görseldeki beş Türk boyu damgasını şekil özellikleriyle eşleştiriniz.

☐ 1. Kayı damgası
☐ 2. İğdir damgası
☐ 3. Çavuldur damgası
☐ 4. Ala Yuntlu damgası
☐ 5. Dodurga damgası

a) İşaretin yukarı ve aşağı bakan iki hâlidir
b) Küçük ve büyük iki dağa benzer
c) Bitişik düşünülünce büyük ünsüz harfe benzer
d) Doğadaki şimşek şekline benzer
e) Yapısında üç paralel çizgi bulunur

3 KISA CEVAP

Görseldeki sahne kartında dede Muhammet Buğra Han ile torunu Mahmut'un bakışarak anlaşması anlatılmıştır. Bu sahnede geçen deyimi, anlamını ve ikisi arasında nasıl bir konuşma oluştuğunu yazınız.

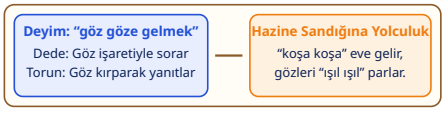

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki bilgi kartlarından yararlanarak "Bir Kelime Seyyahı" metnindeki kişiler ve eğitim yerleriyle ilgili tabloyu doldurunuz.

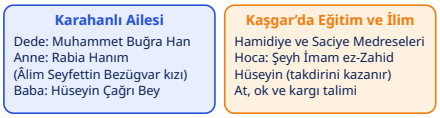

Metindeki Unsur	Metinde Verilen Bilgi
Muhammet Buğra Han	Mahmut'un dedesidir; Karahanlı hükümdarı olması beklenen kişidir.
Rabia Hanım	
Hüseyin Çağrı Bey	
Hamidiye ve Saciye	
İmam ez-Zahid Hüseyin	

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki damga inceleme kartlarında dört Türk boyunun damgasını tanıtan anahtar ipuçları yazılmıştır. Numaralanmış kartların hangisinde damga özelliği yanlış verilmiştir?

(A) I. kart (Bayat boyu)
(B) II. kart (Eymür boyu)
(C) III. kart (Karaeyli boyu)
(D) IV. kart (Bayundur boyu)

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

"Bir Kelime Seyyahı" metninde Mahmut'un gece dedesinin kütüphanesinde öğrendiği yeni kelime bilgisini bir kâğıda yazıp hazine sandığına koyması, onun dilimize ve kelimelere bakışını nasıl yansıtmaktadır? Açıklayınız.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

7 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

“Bir Kelime Seyyahı” metni ve öğrendiğimiz dil bilgileriyle ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Karahanlı Devleti, İslamiyeti resmen kabul eden ilk Türk devletidir.	☐	☐
Mahmut yalnızca medrese dersleriyle ilgilenmiş, ata binmeyi ve ok kullanmayı sevmemiştir.	☐	☐
Peçenek ve Döğer boylarının damgalarında aynı işaretler kullanılır, yalnız birinde işaret yön değiştirir.	☐	☐
İzleme sürecini değerlendirme çizelgesinde 1 puan “çok güçlü”, 5 puan “gelişmeye açık” demektir.	☐	☐
Anlamını tahmin ettiğimiz yeni kelimelerin doğruluğunu TDK Güncel Türkçe Sözlük’ten kontrol ederiz.	☐	☐

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde “Ortak Sözcüklerimiz, Ortak Dilimiz” adlı içeriğin başlığı ve ekran etiketleri verilmiştir. İçeriği izlemeden önce bu kartı inceleyen bir öğrencinin gerekçeli tahmini hangisi olmalıdır?

(A) Farklı Türk ülkelerindeki ortak kelimeleri anlatmaktadır.

(B) Noktalama işaretlerinin tarihî gelişimini anlatmaktadır.

(C) Kütüphanedeki basılı sözlüklerin dizilişini göstermektedir.

(D) Gölge oyunundaki yöresel ağız özelliklerini tanıtmaktadır.

9 SIRALAMA

Bir izleme metnini tahmin ederek izleme ve değerlendirme sürecinin adımlarını baştan sona doğru 1’den 4’e kadar sıralayınız.

☐ İzledikten sonra tahminin doğruluğu değerlendirme göstergesinde işaretlenir.

☐ İzlemeden önce başlık ve görseller incelenerek içerik gerekçesiyle tahmin edilir.

☐ Sonda öz değerlendirme çizelgesinde puan verilerek yeni hedef belirlenir.

☐ İzlerken önemli bilgiler karşılaştırma tablosuna not alınır.

10 KISA CEVAP

Görseldeki “Doğrusunu Bilelim” kartında metindeki özgün yazımlar ile günümüz kuralları karşılaştırılmıştır. Bugünkü yazım kurallarına göre “İslamiyet” ve “âdet” kelimelerinde düzeltme işaretinin kullanım farkını açıklayınız.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki yazma planı şemasında bir öğrencinin paragraf yazmadan önce yaptığı üç seçim ve paragraf bölümleri verilmiştir. Şemaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

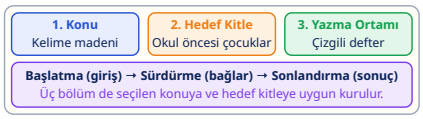

(A) Yazı, okul öncesi çocukların seviyesine uygun kurulmalıdır.

(B) Başlatma ifadesi okuru konuya hazırlayan giriş cümlesidir.

(C) Sürdürme ifadeleri düşünceleri birbirine bağlar.

(D) Sonlandırma ifadesi paragrafın en başında yer alan bölümdür.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına uyan kelimeleri kutulara yazınız. Turuncu kutulardaki harfler, bir kişiye ya da bir şeye karşı yakın ilgi ve bağlılık duymamızı sağlayan duyguyu (muhabbeti) oluşturur.

Gezgin, gezip görmeyi ve araştırmayı iş edinen kimse ☐☐☐☐☐☐

İslam ülkelerinde bilimlerin okutulduğu eğitim kurumu ☐☐☐☐☐☐☐

Bir yapının ortasında kalan üstü açık bölüm ☐☐☐☐

Kaşgarlı Mahmut’un sözlüğünde Türk boylarını tanıtan özel işaret ☐☐☐☐☐

Anlamı güçlendirmek için “koşa koşa, ışıl ışıl” gibi kurulan söz grubu ☐☐☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

13 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kelimelerle doldurunuz. Bir kelime artacaktır.

tutku · hedef · sürdürme · medrese · bakakalmak

1. Şaşırıp ne yapacağını bilemeden olduğu yerde kalmaya _____ denir.
2. Kişinin güçlü bir istekle yöneldiği amaca _____ adı verilir.
3. Yazımızı okuyacak olan okur grubuna _____ kitle denir.
4. Düşünceleri birbirine bağlayan cümlelere _____ ifadeleri denir.

14 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki “Kelimelerle Cümle Kurma Oyunu” kartını sıra arkadaşından alan bir öğrencinin aşağıdakilerden hangisini yapması beklenemez?

(A) Karttaki tüm unsurları anlamlı bir cümlede birleştirmesi

(B) Deyim ve ikilemeleri silip yalnız kendi kelimelerini yazması

(C) Çok gerekirse eksik kelime yerine küçük bir simge çizmesi

(D) Cümlesini paylaşırken saygılı ve nazik bir dil kullanması